

ПОМИРЕЊЕ

Пише:
Небојша
Јанковић

Ванкувер, јуна 2008.

Када је председник Србије Борис Тадић у једном од првих обраћања нацији после парламентарних избора најавио могућност формирања владе са Социјалистима Ивице Дачића употребио је термин који је, оправдано или не, тако драг просечним српским ушима. “Та влада, наговестио је Тадић, треба да буде формирана у духу помирења оних који су се током 90-тих година налазили на супротним странама политичких барикада”.

Као да га гледам док то изговара са заставом у позадини. А на застави – грб и она позната четири оцила – Само Слога Србина Спасавића. Мање као аманет да то тако треба да буде, више као опомена да смо ту где јесмо управо зато што такве слоге, кад нам је била најпотребнија, никада није било.

Ово што управо написах сврстава и мене у ред просечних Срба којима је историјски дозлогрдила “великашка неслога”, али је то уједно и најкрупнији корак који сам у том правцу лично спреман да направим.

Дакле, уколико после свега и дође до тог историјског чина на Дачић и Вук Драшковић, на пример, падну један другом у загрљај прапштајући међусобно злу судбину онога “под липом” и женину фамилију побијену на Ибарској магистралу, бојим се да ме нећете видети где бришем сузе-радоснице. Не зато што не верујем да је помирење свима нама потребно, већ зато што сам сигуран да до њега не долази тек тако, преко ноћи, потезом пера представника такозване “политичке елите”.

Мирење декретом

Било би идеално када би замислио о националном, политичком или било ком другом измирењу била нека врста синтезе дивергентних идеја до тада сукобљених страна. У историји је, међутим, веома мало таквих примера. До помирења обично долази после жестоких сукоба који се завршавају нечијом победом па макар она била “Пирова” или, чак, привремена. Другим речима, садржај идеје о помирењу дају победници, а на оним другима је да то јавно или прешутно прихвате.

Када је неколико деценија после крвавог грађанског рата у Шпанији Франкова влада одлучила да прогласи национално помирење, на попришту једне од највећих биткака подигнут је огроман крст. То је, наравно, био симбол победничке, франкистичке Шпаније, а не оне друге, републиканске, чију су владу чинили комунисти и анархисти – још милитантнији атеисти од ових првих. Али, после свега што је претрпео, народ је и овакав гест тоталитарне власти прихватио као руку помирења. До истинског помирења доћи ће, међутим, тек неколико деценија касни-

је после Франкове смрти и уласка реформисане Шпаније у Заједницу западноевропских демократија.

Многи историчари, међутим и даље сматрају да је крст над заједничком судбином два и по милиона побијених у шпанском грађанском рату, без обзира што је као симбол наметнут са победничке стране, ипак био онај неопходан први корак без кога Шпанија данас не би била то што јесте.

Помирење и хомогенизација

Имајући у виду горњи и сличне примере могло би се помислити да би идеално помирење било оно које не би наметали победници већ које би се искристалисало из процеса узајамног приближавања ставова зарад унапред постављеног заједничког циља који би био изнад парцијалних интереса сукобљених страна. Звучи логично и конструктивно али, бар према нашем, српском искуству – не мора тако и да буде.

Најсвежији и најтрагичнији пример је крај осамдесетих година када је у Србији, у јеку такозваног националног буђења и “догађања народа” владала привидна политичка идила. Милошевић је тада веома добро проценио у ком правцу ветар дува, схватио је да је детитоизација неизбежна и да се Југославија, земља “збратимљених народа и народности” налази пред распадом, али то није смео јавно да каже. Уосталом, за то није ни било потребе; то су уместо њега говорили академици Добрица Ћосић, Медаковић, Крстић, Ђуретић, али и лидери опозиционих партија у зачетку, пре свих Вук Драшковић и Војислав Шешељ.

Ни Демократска странка, створена превасходно као странка грађанске оријентације није могла дуго да се одупире општем тренду. Колико зато што је у њој било доста јако “национално крило” (Гојко Ђого, Коштуница и Љубомир Тадић, отац данашњег председника), толико и из политичког прагматизма и страха да ће у противном од медијске штампе бити жигосана као “анти-национална”. Чак је и Зоран Ђинђић камерама државне телевизије

овековечен како у предизборној кампањи, са оне стране Дрине, присуствује “окретању вола на ражњу”, на Палама. Једино је Десимир Тошић један од дојена ДС-а још из предратног периода све до смрти остао доследан својим левичарским, у основи социјалдемократским уверењима пишући са приличном дозом гађења о популистичким тенденцијама у својој странци.

Ивица Дачић

До занимљивог преокрета дошло је када је Милошевић одлучио да постане “миротворац” и у име Србије потпише Дејтонски Споразум. Док је Демократска странка то прихватила са олакшањем лишена обавезе да даље по инерцији удара у патриотске таламбасе, Коштуница и Шешељ осудили су Дејтон као “издају Срба у Босни”. Тако је почело идеолошко помирење два Војислава које ће данас, више од деценију касније, довести до њиховог чврстог загрљаја на екстремној десници.

Лидери и идеје

Оно што је најзанимљивије и што можда заслужује највећу пажњу у Тадићевом предлогу СПС-у је изразита идеолошка компонента.

“Наш заједнички циљ, каже он, треба да се заснива на идејама савремене левнице о праведном друштву са једнаким шансама за све”.

На нивоу идеја то би за Социјалисте морало да буде прихватљиво јер то пише и у статуту странке, оном кога је писао професор Михајло Марковић. На тај статут и идеју о друштву “социјалне правде шведског типа” позивао се и Милошевић на првим вишестраначким изборима које је убедљиво добио, па за СПС не би било никаквог проблема да се, уколико се одлучи на савезништво са Демократима, на тај програм јавно позове.

Проблем СПС-а је међутим, у томе што Милошевић није остао забележен у историји по “шведском стандарду и брзим пругама” које је у првој фази своје владавине обећавао, већ по ратовима, беда и изолацији у коју је земљу увалио под паролом “Србија се сагињати неће!”. А то је камуфлирана политичка агенда коалиције Шешељ-Коштуница са којом СПС о влади тренутно преговара.

Исход тих преговора зависи искључиво од Ивице Дачића и његове процене шта му се у овом тренутку више исплати; или ће ићи са Тадићем и тако одмах изгубити подршку својих досадашњих бирача уз могућност да се врати идејама левнице које је СПС под Милошевићем напустио, или ће кренути са два Војислава у изолационистичку, антиевропску коалицију и тако изгубити будућност.

У првом случају вероватно ћемо се нагледати спектакуларних излива узајамног прапштања зарад “заједничке европске будућности” који би и поред све фарсичности могли да буду темељ прилично стабилне власти.

У оној другој варијанти власт би формирала губитничка гарнитура са доказано неспособним премијером са којим Европа не жели да комуницира. То би сигурно довело до застоја у развоју земље, огромног народног незадовољства (сетих се јеврејске изреке: Да бог да имао, па немао) и нових избора на којима ни ДСС ни СПС вероватно не би прешли цензус, па, сходно томе, никакве потребе за стварним националним помирењем више не би ни било.

Догурасмо га тако до Ивице, сад је на њему да и себи и нама кроји судбину. Помало тужно, али истинито... ♦

subscription - уредњавања

Прећулаћујем се на листи КИШОБРАН и урилажем чек у вредности \$36.00 (12 бројева - 12 issues)

IME (NAME): DATUM (DATE):

ADRESA (ADDRESS):

TEL / FAX:

E-MAIL: POTPIS (SIGNATURE):

Make cheque or money order payable to: KISOBRAN

КИШОБРАН
НАЈЗАПАДНИЈЕ СРПСКЕ НОВИНЕ

Поћуните овај листић, уошћалиште га на доњу адресу, и следећих гванаесћ бројева КИШОБРАН-а бам ошћује уошћом.

KISOBRAN, #368-3495 Cambie Street, Vancouver, B.C. V5Z 4R3